

Aktivizační činnosti a terapie ve speciální pedagogice

Úvod do animace a základní terapeutické metody

PaedDr. Mgr. Irena Johanka Savková, MBA

www.specialniskola.eu

i.savkova@specialniskol.aeu

savkovafolirova@seznam.cz

Požadavky k ukončení předmětu

- Průběžné plnění zadaných úkolů
- Portfolio vybraných terapeutických aktivit vhodných pro využití
- PP prezentace vybrané aktivity + písemné zpracování

Prezentace vlastních prací proběhne v posledních blocích výuky, obě verze student uloží v PDF do odevzdáárny s označením souboru: příjmení název práce, např. Novák. AAK

Obsah předmětu

- Vymezení aktivizačních technik, terapeutických metod a terapií ve speciální pedagogice/v péči o seniory. Pojmy terapie, aktivizace, animace.
- Historie využívání terapií a aktivizačních technik.
- Terapie a jejich souvislosti, ontogenetický trojúhelník, psychoterapie, fyzioterapie.
- Cíl, záměr a podstata využívání aktivizačních technik a terapií ve speciální pedagogice/v péči o seniory.
- Vlastní proces a fáze terapií ve speciální pedagogice, směřování k metodickému využívání speciálním pedagogem
- Vybrané koncepce terapií běžně užívaných – expresivní terapie, ergoterapie, animoterapie.
- Zaměření terapií dle typů postižení a limitů lidí.
- Aktivity a terapie jako edukační alternativa pro žáky s těžkým vícenásobným postižením.

Terapie

- (z řec. *therapeia* = ošetřování, léčení)
- ... také **starání se, pomáhání a cvičení**. Odborné, cílené jednání člověka s člověkem, jež směřuje od odstranění či zmírnění nežádoucích potíží nebo odstranění jejich příčin, k jisté prospěšné změně, například v prožívání, chování, fyzickém úkonu, apod. (Müller, O., 2005).
- „...*léčení nebo lékařskou činností zaměřenou na zdolávání příčiny nemoci, popřípadě chorobného stavu nebo na potlačení příznaků nemoci nebo zlepšování průběhu nemoci a kvality života.*“ (Defektologický slovník).

Mohou být uplatňovány:

Primárně - v rámci jednotlivé terapie

Sekundárně – v rámci jiných odborných činností

Formy terapií

Individuální

Skupinová

Hromadná

Rodinná

Komunitní

Podle obecných cílů, zaměření:

Kauzální

Symptomatická

Paliativní

Léčivé

Preventivní

Rehabilitační

Somatické

Psychické

Aktivizace

- „je odvozena od slova aktivovat, tj. **uvést něco do pohybu**, do činnosti, přimět ke zvýšené činnosti, zintenzívnit působení něčeho, vyvolat působení něčeho, pomoci něčemu k vyšší účinnosti.“ (WEHNER, Lore. SCHWINGHAMMER, Ylva).
- **K aktivizaci se velmi úzce váže motivace**
- Jejím cílem je podpořit a rozvíjet psychické a sociální schopnosti a dovednosti (Procházková, 2019).
- Mobilizuje psychickou i fyzickou stránku osobnosti člověka a zpomaluje procesy stárnutí
- „Smysluplná činnost musí splňovat různá kritéria, **je prováděna dobrovolně, je sociálně přiměřená, dává pocit úspěchu**“ (Zgola, J. M., 2003).

Aktivizace

Úrovně aktivizace – primární, sekundární, terciální

Druhy aktivace - fyzická – tělesná, smyslová, psychická, sociální, duchovní.

Podpora rovnosti příležitostí na trhu práce, podpora zaměstnávání seniorů

Dostatečná nabídka různých forem vzdělávání

Rehabilitační péče, fyzioterapeutické postupy

Dostatečná nabídka zájmových aktivit

Dostatečná nabídka možností společenského života. (Müller, 2006)

Animace

- Z latinského slova *anima* - duše. Volnočasový pracovník, který v procesu animace oduševňuje, probouzí, oživuje se nazývá animátor (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008).
- „*Oduševňování, humanizaci a kultivaci jedince.*“ (Andragogický slovník, Průcha a Veteška, 2014).
- „*Snaha o jakési oživení, aktivizaci nebo vytváření činného programu pro starší osoby.*“ (Slowík (2007)
- Zásadní přítom je orientace na zvládnání běžných denních činností.

Aktivizace, aktivace a animace jsou úzce spojené činnosti, které provádíme při práci se seniory.

„Animace je každodenní snaha porozumět a vycházet vstříc potřebám a individuálním zvyklostem klienta všemi pracovníky organizace.“ (MUSIL, L. HUBÍKOVÁ, O. KUBALČÍKOVÁ, K., 2006).

Co mají terapie/aktivizace/animace společné?

- **Vhodné prostředí, pravidelnost** - dlouhodobé, krátkodobé..
- **Forma** – individuální, skupinovou...
- **Odbornost terapeuta, výcvik, praxe...**
- **Potřeba klienta, smysluplnost** - věk, etiologie obtíží, symptomy...
- **Prvotní zaměření** – somatické, psychické...
- **Zacílené** – léčivě, preventivně, rehabilitačně...
- **Individuální přístup** – přiměřenost, svobodná vůle, respekt, autonomie klienta
- **Cíl....**

Komprehenzivní rehabilitační péče (KRP)

Terapie mají svou metodologii, teorii, obsah, prostupují oblastmi KRP

- Souhrn veškeré péče o jedince. Ve starší literatuře - **komplexní rehabilitační péče**.
- Definice OSN **komprehenzivní (ucelená) rehabilitace** je „proces, při kterém má koordinované a kombinované uplatnění lékařských, sociálních, výchovných a pracovních opatření umožnit občanům se zdravotním postižením podzvednout se na co nejvyšší možnou funkční rovinu a plně se zařadit do společnosti“. (Rauterová in Jesenský, 1995)
- Rehabilitace je dle definice Světové zdravotnické organizace z roku 1969: „včasné, plynulé a koordinované úsilí o co nejrychlejší a co nejširší zapojení občanů se zdravotním postižením do všech obvyklých aktivit života společnosti s využitím léčebných, sociálních, pedagogických a pracovních prostředků.“

Roviny a formy komprehenzivní rehabilitace

Z časového hlediska – preventivní, aktuální, následná

Z hlediska obsahu:

Hlavní složky:

Odborné složky:

léčebná

psychologická

pedagogická

technická

pracovní

právnícká,

sociální

ekonomická.

Složky po obsahové stránce spolu úzce souvisí. Součinnost jednotlivých složek může mít několik variant v souvislosti se vznikem a stupněm postižení.

Vztah psychoterapie/fyzioterapie/terapie

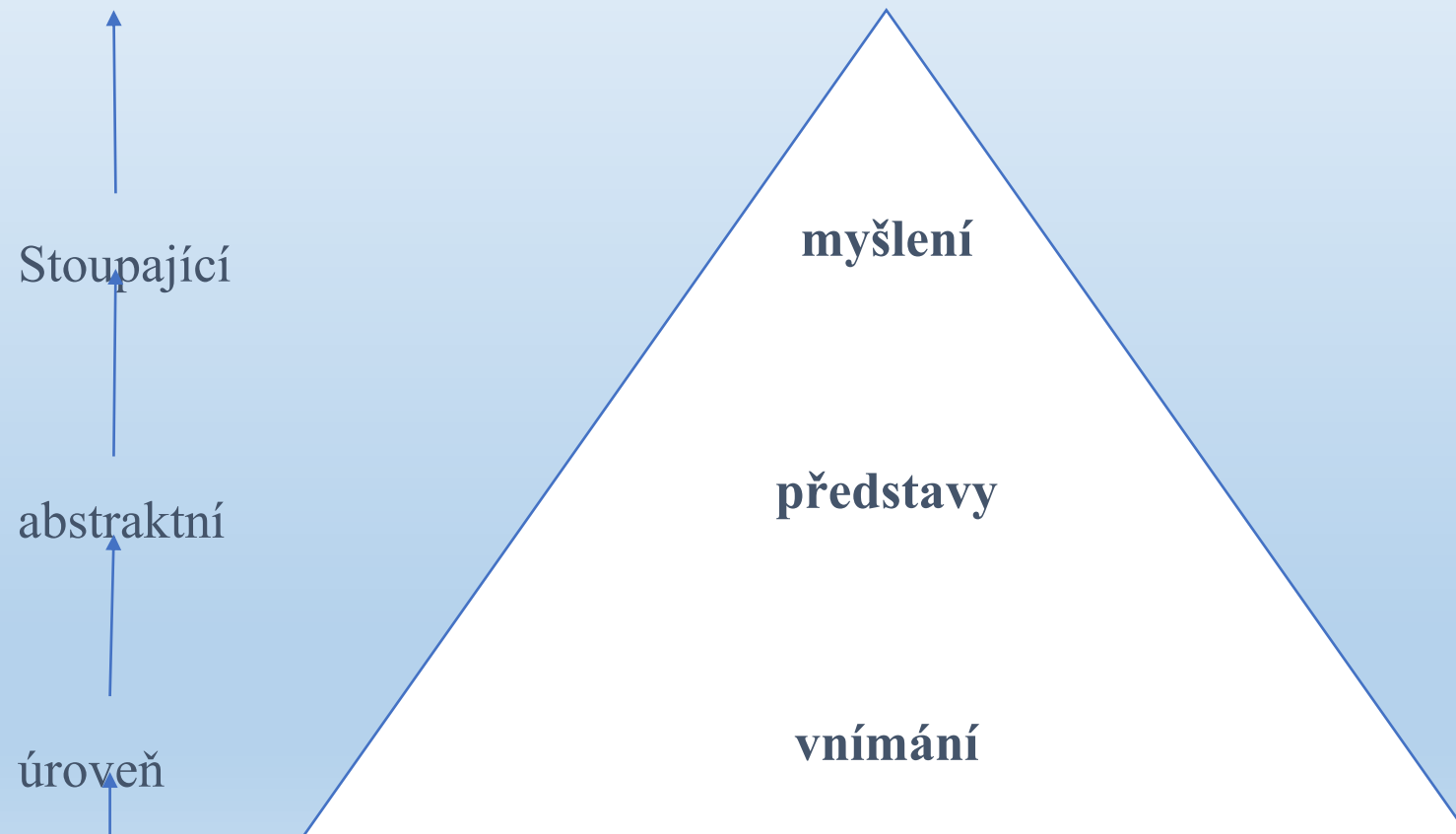
Psychoterapie hlavní zdroj terapií, léčba duševního stavu

Fyzioterapie léčba pohybového aparátu

Poskytování rehabilitace se řídí základními zásadami: **včasnost, dostupnost, komplexnost a koordinovanost, individuální a interdisciplinární posouzení a zhodnocení potřeb a rozsahu rehabilitace.**

Ontogenetický vývojový model

„vnímání (fyzická činnost) – představy (psychická činnost) – myšlení“. (Vítková in Pipeková, Vítková 2001)

Východiska terapií ve speciální pedagogice

- Teorie, metodologie a poznatky z psychoterapie, fyzioterapie...
- Psychologické obory, vývojová psychologie, patopsychologie, psychopatologie, psychologie osobnosti, sociální psychologie...
- Filozofické disciplíny, etika, estetika...
- Pedagogické vědy, andragogika, gerontagogika...
- Biomedicínské, medicínské obory, neurologie, fyziologie...
- Sociologie, sociální patologie...
- Kulturní antropologie, kulturní symbolika
- Právo, etika,
- Obory lidské činnosti – umění, hra, živý tvor

Průběh terapeutického procesu

Probíhá v určitém prostředí(materiálním, sociálním, psychickém atd.). Jeho hlavními činiteli jsou terapeut, klient a obsah.

1. Navázání kontaktu, prvního dojmu, motivace, instrukce a informace k průběhu a obsahu terapie, k délce, k frekvenci...
2. Hlavní terapeutická práce, naplnění terapeutického vztahu...
3. Ukončení terapie, vyhodnocení terapie, nabídka dalších možností –konzultace, jiný terapeut, stanovení prognózy....